

Sınıf Öğretmenlerinin 1. 2. 3. Sınıflar İçin Ayrı ve 4. 5. Sınıflar İçin Ayrı Yetiştirilmeleri Konusunda Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Evaluating Class Teachers' Opinions About Training Class Teachers As A First Level (1st, 2nd 3rd Grades) And As A Second Level (4th, 5th Grades) Teachers Differently

Hidayet TOK ve Ali Bozkurt
Zirve Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Adıyaman Milli Eğitim Müdürlüğü

Özet

Bu çalışma ilköğretim birinci kademedeki görev alan sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesinde alternatif bir programla yetiştirilmesini amaçlamakta ve uygulanmakta olan sınıf öğretmeni yetiştirme programını tartışmaya açmaktadır. Önerilen yeni programda (modelde), sınıf öğretmenlerin ilköğretim 1. 2. 3. sınıflar için ayrı (Birinci Evre Sınıf Öğretmeni), 4. 5. sınıflar için ayrı (İkinci Evre Sınıf Öğretmeni) yetiştirilmeleridir. Önerilen program hakkında öğretmenlerin görüşünü almak için yarı yapılandırılmış anket uygulanmıştır. Anket 2008-2009 öğretim yılında Adıyaman ilinde görev yapan rastgele seçilen 63 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Elde edilen veriler değerlendirildikten sonra şu sonuca ulaşılmıştır; önerilen alternatif sınıf öğretmeni yetiştirilme programı, araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından benimsenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sınıf Öğretmeni, Öğretmen Yetiştirme, Birinci Evre Sınıf Öğretmeni, İkinci Evre Sınıf Öğretmeni, Eğitim

Abstract

This study aims to train the first stage primary school teachers with an alternative program and opens to discussion the present program of training primary teachers. In this proposed new program/ model, it is suggested that the first, second and third grades will be thought by one teacher (First Stage Teacher) and the fourth and fifth grades will be thought by another teacher (Second Stage Teacher). A semi-

- *Yrd. Doç. Dr. Hidayet TOK, Zirve Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Şahinbey Gaziantep/ Turkey. hidayettok2000@yahoo.com*
- *Ali Bozkurt, Uzman öğretmen, Adıyaman Milli Eğitim Müdürlüğü, Adıyaman.*

structured questionnaire was administrated to get the opinions of teachers about the proposed program. A total of 63 class teachers from different schools in the villages and city centre of Province Adıyaman in Turkey participated in the study. This study was carried out in 2008-2009 education term. After the obtained data were evaluated, the study revealed that the proposed alternative program of teacher training was adopted by the most of the teachers who participated in the research.

Key words: Classroom teacher, Teacher Training, Education, First Stage Teacher, Second Stage Teacher

GİRİŞ

Öğretmenlik mesleğinin geçmişi insanlık tarihi kadar eskidir. Öğretmenlik, yalnızca öğretmekten ibaret değildir. Öğretmenlik mesleği; onu yapanın kişiliği, bilgisi, toplumsal ilişkiler dokusu ve yaşam felsefesi ile bütünleşmesini gerektiren bir meslektir (Celep, 2004: iii).

Son yıllarda, öğretmenlik, sanat yönü olan ve eğitim bilimlerinin bulgularına dayalı olarak gelişen bir davranış değiştirme mühendisliği olarak kabul görmektedir. Öğretmen ise öğretme ve öğrenme süreçlerinin en önemli unsurudur. Günümüzde öğretmen, insan aklının özgülleşmesine yardımcı olma, çocuklara ve gençlere yaşamsal bilgi, beceri ve tutum kazandırma gibi önemli görevler üstlenmiş kişidir (Eşmen ve Karaçat 2002: 1).

İlk öğretmen Okulları, Köy Enstitüleri, Eğitim Enstitüleri, Yüksek Öğretmen Okulları ve Teknik Yüksek Öğretmen Okulları bu modellerden önemli olan bazılarıdır. Tüm bu modeller, genel kültürü ve alan bilgisi yeterli, özellikle öğretmenlik ruhu ve pedagojik formasyon eğitimi üstün olan öğretmenlerin yetişmesine olanak vermiştir.

1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Kanunu (2547 Sayı ve 6 Kasım 1981) ve bunu tamamlayan Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanu Hükümünde Kararname (41 Sayı ve 20 Temmuz 1982 tarih) ile Türk yükseköğretim sisteminde kapsamlı düzenlemelere gidilmiştir. Bu düzenlemelerden biri de; Türkiye'deki tüm yükseköğretim kurumlarının üniversitelere bağlanmasıdır. Bu bağlantı sırasında, öğretmen yetiştiren kurumların adları, öğretim süreleri, bölüm ve program yapıları vb. unsurlarında da değişiklikler olmuş veya yenileri açılmıştır.

Öğretmen yetiştiren tüm yükseköğretim kurumlarının 41 Sayılı KHK (20 Temmuz 1982) çerçevesinde üniversite çatısı altında toplanması aşamasında; 4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Yüksek Öğretmen Okulları, Eğitim Fakültesi, İki Yıllık Eğitim Enstitüleri Eğitim Yüksekokulu adını almış, yabancı diller yüksekokulları kaldırılarak, Eğitim Fakültelerinin ilgili bölümlerine bağlanmıştır. Öğretim süreleri aynen korunmuştur (Eğitim Fakülteleri dört yıl, eğitim yüksekokulları iki yıl).

İki Yıllık Eğitim Enstitülerinden Eğitim Yüksekokullarına dönüştürülen kurumlar, 1988/89 öğretim yılına kadar iki yıllık öğretim süresiyle “sınıf öğretmeni” yetiştirmeye devam etmişlerdir. Eğitim Yüksekokullarının öğretim süreleri 1989-90 öğretim yılından itibaren dört yıla çıkarılmıştır (YÖK'ün 23

Mayıs 1989 tarih ve 89.22.876 sayılı kararı).

Eğitim Yüksekokulları 1992-93 öğretim yılından itibaren ya Eğitim Fakültelerine (11 Temmuz 1992 tarih ve 3837 Sayılı Yasa), ya da bu fakülteler içinde “sınıf öğretmenliği” ve “okul öncesi eğitimi öğretmenliği” programlarına dönüştürülmüşlerdir. 1997’de öğretmen yetiştirmede yeni yapılanmaya geçmiştir. Bu yapılanma sürecinde öğretmen yetiştirme modeli, öğretmen yetiştiren kurumların öğretim süreleri, bölümleri, program adları ve bağlantıları, programları, MEB ile işbirliği, eğitim-istihdam uyumu, Fen-Edebiyat Fakültesi / Eğitim Fakültesi ilişkileri vb. boyutlarda değişiklik ve yenilikler ortaya konulmuştur (Kavak, Y., Aydın, A, Akbaba, S. 2007)

Eğitim Fakültesi – Uygulama Okulu İşbirliği programı, MEB / YÖK Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi’nin program geliştirme kapsamında gerçekleştirdiği etkinliklerden birisidir. Bu yeni düzenleme öğretmen yetiştirme programlarında okullarda uygulamaya ayrılan zamanı önemli ölçüde arttırmakta ve bu kapsamda öğretmen adaylarının meslekte gereksinim duyacakları öğretmenlik deneyimini gerçek ortamda yani okullarda kazanmasını öngörmektedir. Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde okullarda uygulama etkinlikleri, öğretmen adaylarının lisans öğrenimi boyunca öğrendiği bilgi ve becerilerin bizzat okul ve sınıf ortamında uygulamaya konulması ve denenmesi açısından oldukça önemli bir aşamayı oluşturmaktadır. Bu nedenle, yeni programlarda öğretmen adaylarının ilk yıldan itibaren okullara uygulama amacıyla gitmeye başlaması ve okulda kazanılan gözlem ve deneyimlerin fakültede öğrenilen bilgi ve becerilerle anlamlı bir biçimde bütünleşmesi öngörülmektedir. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için Eğitim Fakültelerinin okullarla işbirliği yapması ve öğretmen yetiştirmede sorumluluğu bir ölçüde okullarla paylaşması zorunludur (YÖK, 1998:29-31).

Gelişmiş ülkeler ihtiyaçları karşılamak için eğitim sistemlerini sürekli yeniden yapılandırmaya çalışmaktadırlar. Yeniden yapılandırma sürecinde, bir ülke öğretmen eğitiminde ortaya çıkan sorunları çözebiliyorsa, o ülke başarılı kabul edilmektedir. Luke ve Mayer’in (2000) ifade ettiği gibi eğitim sisteminde en önemli sorunu yetenekli öğretmen yetiştirmektir.

Öğretmen eğitiminin, öğretmenlerin mesleki kariyerlerinin her basamağında, onların mesleki gelişimlerini destekleyen bir yapıda olması gerektiği Avrupa Komisyonunca hazırlanmış raporda da belirtilmiştir. Sürekli mesleki gelişim, öğretmen adaylarının seçimi ve eğitimiyle başlar ve işe başlama eğitimleri, hizmet içi eğitimleri ve ileri uzmanlık eğitimlerini kapsamaktadır. AB ülkelerinde öğretmen yetiştirmeye bakıldığında, öğretmen yetiştirmede farklı modellerin uygulandığı görülmektedir. Bu modeller: 1. Öğretmen eğitiminde eşzamanlı modeller (concurrent models): Öğretmen eğitimindeki konular birlikte verilir, 2. Öğretmen eğitiminde ardışık (modüler) modeller: Öğrenciler yukarıdaki alanları kendi istekleri doğrultusunda alabilirler. Örneğin, önce eğitim bilimleri, sonra alan bilgisi sonra uygulama gibi, 3. Öğretmen eğitiminde hiyerarşik modeller:

Akademik bilgiler mesleki bilgileri takip eder (örneğin, eğitim bilimleri, yöntem dersleri, uygulama), 4. Öğretmen eğitiminde entegre modeller: Öğretim mesleği için mesleğe uygun entegre edilmiş temalara odaklanarak öğretim (örneğin, problem temelli öğrenme, tematik yaklaşımlar) yapılır (EC, 2000).

Bazı Avrupa birliği ülkelerinin sınıf öğretmeni yetiştirme programları incelendiğinde bazı ortak noktalar olduğu görülmektedir: İngiltere ve Yunanistan gibi ülkelerde sınıf öğretmeni yetiştirme üniversiteler çatısı altında verilmektedir. İngiltere’de sınıf öğretmeni yetiştirme süresi 4yıl, bazı kurumlarda 4+1 yıl şeklinde gerçekleşirken, Fransa ve Yunanistan’da 5 yıl dır. Almanya’da ise 3 yıldır.

Sınıf öğretmeni yetiştirme modellerine bakıldığında Türkiye, Almanya ve Yunanistan’da eşzamanlı (concurrent) model uygulanırken, Fransa ve İngiltere’de eşzamanlı ve ardışık modeller kullanılmaktadır (Sağlam, Kürüm, 2005, Kilimci, 2009).

İlköğretimin ilk beş yılında, yani birinci kademesinde görev yapan Öğretmenlere, sınıf öğretmeni diyoruz. Çocuklara ilk yıllarda verilen eğitim, niteliği gereği onların gelecekteki başarıları üstünde etkili olduğu gibi, hem okula ve derslere karşı hem de kendilerine karşı tutumları üstünde de önemli bir etkiye sahiptir. Bu durumda, okulöncesi ve İlköğretim birinci kademesinde çocukla etkileşimde bulunan kişilerin, özellikle de öğretmenlerin, çocukların geleceğini biçimlendirmede ve sağlıklı bir kişilik kazanmalarında büyük rolü olduğunu söylemek mümkündür (Senemoğlu, 2008:3). Öğretmen, düzenleyeceği zengin çevre ile çocukların gelişimlerini hızlandırabileceği gibi uygun olmayan ortamlar hazırlayarak da onları sınırlandırabilir, gelişimlerini engelleyebilir.

İlköğretim düzeyinde çocukların en çok model aldığı kişilerden biri öğretmendir. Öğretmen, eğitim ortamındaki örnek davranışlarıyla, çocuğun sağlıklı kişilik gelişimine yardım etmede ya da olumsuz bir kişiliğe sahip olmasında büyük rolü olan kişidir.

Sınıf öğretmeni, ilköğretim birinci kademe eğitim programlarında yer alan konu alanlarına ait bilgileri çocuklara aktaran ve onları araştırmaya, yaratıcılığa, girişkenliğe yönelten, kendilerine ve dış dünyaya karşın olumlu tutumlar geliştirmelerine yardım eden, başkalarıyla etkili iletişim kurma becerilerinin gelişimini sağlayan kişidir.

Senemoğlu (2008: 4-5), sınıf öğretmenin öğrenmeyi sağlama faaliyeti yerine getirebilmesi için temel olarak, çocukların gelişim düzeylerini ve ihtiyaçlarını tanıma, öğretme-öğrenme ortamlarını çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak, tüm gelişimlerine yardım edecek şekilde düzenleme; çocukların kazandıkları davranışları ve uyguladığı programın ne derecede etkili olduğunu belirlemek üzere ölçme ve değerlendirme becerilerine sahip olmalı şeklinde ifade etmektedir.

İlköğretim birinci kademe çocuklar, yalnız “öğrenci” olarak değil, aynı zamanda “çocuk” olarak görülmelidir. İlköğretimin ilk üç yılında, çocukların tek bir sınıf öğretmenine ihtiyacı olduğu kesindir. Çünkü bu zor dönemde, çocuğun anne-baba sıcaklığını hissedebileceği, ayrıcalıklı bir insana ihtiyacı vardır. Bu duyguyu ona verebilecek tek insan da gerekli birikim ve deneyime sahip olan sınıf öğretmenidir. Bu yüzden sınıf öğretmenliği, çok önemli ve uzmanlık isteyen bir branş olarak karşımıza çıkmaktadır. Ama ne kadar nitelikli olursa olsun, tek bir sınıf

öğretmenin 4, ve 5. sınırların her branş dersinde uzman olamayacağı da ayrı bir gerçektir. İlköğretimin 1.,2.,3. sınıflarında, çocuğa okuma-yazma öğretip temel kavramların algılamasına yardım eden, çocuğun psikolojik ihtiyaçlarına cevap verip onlara okulu ve öğrenmeyi sevdiren, hayatta kullanacağı kurallar bütünü, tüm sevecenliğiyle onlara aktaran, kısaca; çocuğa ilerideki yaşamında kullanacağı doğru değerleri veren, hep bu uzman sınıf öğretmeni olacaktır. Günümüzdeki uygulamada, bir sınıf öğretmenin 5. sınıftan sonra tekrar 1. sınıfa dönmesi, ne yazık ki beş yılda bir gerçekleşiyor ve dolayısıyla bu konuda uzmanlaşma çok zor oluyor. Ayrıca, her beş yılda bir, 4. sınıfı okutmaya başlayan sınıf öğretmeni, branş dersleri ile uzun bir aradan sonra karşılaşmış oluyor. Bu durumda da öğretmen, kendisini daha yetkin gördüğü derse ağırlık vererek, diğer dersleri ikinci, üçüncü plana itiyor. Sonuç olarak da bu itilen dersler, hiç hak etmedikleri halde, çocukların korkulu rüyası haline geliyor.

İşin doğrusu, 4. sınıftan itibaren –özel beceri gerektiren dersler hariç–tüm dersleri, o konuda yetişmiş, sadece ilköğretim 4., 5. sınıflarda görev alacak, hem çocuk psikolojisini iyi anlayan hem de çocuğun seviyesine inebilen öğretmenlerinin vermesidir. Diğer branş öğretmenlerinin hem yetiştirilme tarzları hem de pedagojik eğitim anlayışları sınıf öğretmeninden farklı olacaktır. Sadece 4. ve 5. sınıflarda ders verebilecek sınıf öğretmenlerinin Fen, Sosyal, Türkçe ve Matematik derslerinde uzmanlaşarak sadece bu sınıfları okutmaları kuşkusuz daha verimli olacaktır. Çünkü bu öğretmen, disiplinler arası bağlantıları tam kuracak, öğrencinin kapasitesini çok iyi tanıyacak ve ona göre ders anlatacaktır. Ders dışı etkinlikler için verilen ödevlerin takip ve kontrolünü ve öğrencinin kaldırabileceği oranda verilmesini sağlayacak ve öğrencinin aşırı ödevlerle boğuşmasını engelleyecektir.

Sınıf öğretmeni, eğitim programında yer alan konu alanlarına ait bilgileri çocuklara aktarmanın yanı sıra onları araştırmaya, yaratıcılığa, girişkenliğe yönelten, kendilerine ve dış dünyaya karşı olumlu tutumlar geliştirmelerine yardım eden, başkalarıyla etkili iletişim kurma becerilerinin gelişimini sağlayan kişidir. Bu durumda; yarının büyüklerinin nitelikleri, büyük ölçüde o günün sınıf öğretmenlerinin niteliklerinden etkilenmektedir. Toplumdaki iyi vatandaşın, nitelikli ana-babanın, nitelikli meslek adamının, nitelikli politikacının temelleri sınıf öğretmenleri tarafından oluşturulmaktadır. O halde sınıf öğretmenliği, çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmayı amaçlayan toplumumuzda, her önüne gelen kişinin atandığı bir meslek alanı değil, hizmet öncesinde ve hizmet içinde özel bir eğitimi gerektiren bir meslek alanı olarak düşünülmelidir.

Eğitimin daha verimli hale gelmesi için atılabilecek adımlardan biri; sınıf öğretmenlerinin ilköğretim 1. 2. 3. Sınıflar için ayrı, 4. 5. Sınıflar için ayrı yetiştirilmeleridir. Bu projeyi uygulamak için, sınıf öğretmeni yetiştiren eğitim fakültelerini iki bölüme ayırmak ve programlarını buna göre ayarlamak yeterli olacaktır. Anasınıfını eğitecek bir öğretmen dört yıllık bir fakülteyi sırf bu işe hazırlamak için okurken, beş sınıfı okutacak kişilerin de aynı sürede yetiştirilmeleri ne kadar mümkündür? Beş yıldan oluşan ilköğretim birinci kademenin programları tek öğretmen tarafından üstlenilemeyecek kadar yüküldür. Ayrıca beş yıl boyunca aynı öğretmeni karşısında gören öğrenci ya bıkmakta veya ilköğretim ikinci

kademeye intibak edemeyecek kadar öğretmenine alışmaktadır. Her iki durum da eğitim açısından zararlıdır. Birinci sınıftan başlayarak öğrencilerini beşinci sınıfa kadar götüren öğretmenin yeniden başa dönerek birinci sınıfı eğitmeye başlaması da alışılması zor bir durumdur. Üç yıl boyunca ilk üç sınıfı okutan öğretmenin 4. 5. Sınıfta, nerdeyse unutmaya başladığı yüklü programları tam anlamıyla uygulaması zor bir iştir.

Çözüm; Eğitim Fakültelerinin 1. 2. 3. Sınıf için ayrı, 4. 5. Sınıf için ayrı öğretmen yetiştirmesidir. Bu şekilde yetişen sınıf öğretmenleri, hiç şüphesiz daha dinamik olacaklardır.

Beş yıl boyunca çocuğun dünyasını tek öğretmen ile doldurup onu ilköğretim ikinci kademeye hazır hale getirmek bir hayli zordur. Mevcut sisteme göre 25 yıl çalışan bir sınıf öğretmeni 150 öğrenci okutarak emeklilik yaşına ulaşabilir. Bu durum öğretmen açısından da sakıncalıdır. Hem öğretmen hem de öğrenci açısından sakıncalı olan bir uygulama ile beklenen verim elde edilemez.

Sınıf öğretmeni, öğrencilerinin öğrenme stillerini ve kişisel detaylarını bilir. Dolayısıyla, öğrencilerle iletişim kurmada ve sınıf yönetiminde diğer branş öğretmenlerinden daha etkilidir. Sınıf öğretmeni sınıf prosedürünü, okul politikasını ve disiplin konularını iyi bilir. Programlar arası çalışma için yeterli birikime ve disiplinler arası bağlantıları kurma yetisine sahip olduğu gibi sınıf işleyişine entegre olma potansiyeline de sahiptir. Sınıf öğretmeni belli koşullara uymak için (Milli Bayramlar gibi) ders programında değişiklikler yapmada ve okul etkinliklerine uyum sağlamada daha etkindir. Sınıf öğretmeni, okul kültürü oluşturulmasında etkili ve ev ödevlerinin dengeli verilmesi ile, takibinde ve toplanmasında kolaylıklara sahiptir. Öğrencilerin kendi öğretmenlerine güveni daha fazladır. Sınıf öğretmeni, bütün olarak okulun gelişmesini gözlemleyebildiği gibi velileri tanıma ve onlarla iletişime geçme kolaylığına da sahiptir. Ayrıca veli destek ve ilgisini artırabilir. Sınıf öğretmenlerinin sahip olduğu bu özellikler ilköğretim hizmetinin sunumunda büyük kolaylık sağlamaktadır.(DFES Best Practice Reaserch Project Kent, 2008).

Eğitimde yeni yaklaşımlar, geleneksel öğretmen ile bu günün öğretmeni arasında farklı anlayışlar getirmiştir. Klasik eğitim anlayışında, çok bilen ve bildiklerini iyi aktarabilen öğretmen başarılı bulunurken, bugün öğretime verilen roller eskisinden oldukça farklıdır.

Eşme ve Karaçay, (2002: 25) , Yeni anlayışa göre öğretmenin özelliklerini şu şekilde belirtmektedir:

Bilgi aktarmak yerine eğitim sürecine rehberlik eder, öğrenme için olanaklar ve fırsatlar yaratır, öğrenme zeminini hazırlar, yani öğrenmeyi öğretir,

- Değerler geliştiren,
- Kaynak arayan,
- Güçlükleri, sorunları tanıyan,
- Disiplinler arasında bağlantı kurabilen,
- İnsan ilişkilerini geliştiren,
- Meslek seçimi ve boş zamanları değerlendirmede danışmanlık yapabilen,
- Çevre incelemelerine rehberlik eden,
- Mesleğe hazırlamada öğrencilere yardımdan kaçınmayan,

- Öğretme/öğrenme konusunda uzmanlaşmış,
- Özel eğitime ihtiyaç duyanlara yardım edebilen,
- Zeka türleri ve öğrenme stillerini bilen ve bunlara dair gözlemler yapabilen,
- İhtiyaç ve beklentileri dikkate alarak öğrencileri etkin kılan,
- Bireysel farklılıkları gözetken ve aynı zamanda grup çalışmalarını özendiren,
- Eldeki bilgilerden geleceğe yönelik olarak nasıl yararlanacağını bilen biri olmalıdır.

Yukarıdaki görüşler, öğretmenin görevlerinde önemli değişiklikler olduğunu göstermektedir. Bunu dikkate alması gereken yer elbette öğretmeni yetiştiren kurumlar olmalıdır. Yeni bir misyon ve vizyonla eğitime başlayacak olan Eğitim Üniversitesi bu nitelikteki öğretmenleri yetiştirmede daha şanslı görülmektedir.

Öğretmen yetiştiren lisans ve lisansüstü programlarda yıllardan beri süregelen önemli sorunlar ve öğretmen yetiştirme konusundaki çağdaş gelişmeler ve yönelimlerin ortaya çıkardığı temel gereksinimler, programların yeniden geliştirilmesinin gerekli olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, özellikle sınıf öğretmeni yetiştirme programların yeniden gözden geçirilmesi ve bu çalışmada önerilen modellerle sınıf öğretmenlerin yetiştirilmesiyle sınıf öğretmenlerin daha nitelikli ve etkili olacağı öngörülmektedir. Dolayısıyla, Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni yetiştirilmesinde alternatif bir program önerisi gerçekleştirmek için, uygulamanın içindeki sınıf öğretmenlerinin görüşlerine başvurarak alternatif bir program/model sunmaktır.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırmayı, gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak olanaklıdır (Yıldırım & Şimşek, 2005:105). Yapılan bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır.

Görüşme tekniğini kendi içinde yapılandırılmış, yarı-yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler olarak sınıflamak mümkündür. Yarı-yapılandırılmış görüşmede sorular önceden belirlenir ve bu sorularla veriler toplanmaya çalışılır (Karasar, 1998: 77). Bu araştırmanın verileri, görüşme türlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır.

Katılımcılar

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Patton, 1987). Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış ise, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Sözü edilen ölçüt ya da ölçütler araştırmacı tarafından

oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2005: 105).

Bu araştırmaya katılan öğretmenler Adıyaman il merkezi, ilçe ve köy okullarında görev alan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış anketimize cevap veren öğretmenler 2008–2009 öğretim yılında aktif görevde olan toplam 63 kişiden oluşmaktadır. 63 öğretmen randam yoluyla seçilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri için, 2007–2008 öğretim yılı ilkbahar döneminde sınıf öğretmenlerinin görüşüne başvurulmuştur. Araştırmada yapılan görüşmeler için, araştırmacılar tarafından hazırlanmış yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak, alternatif sınıf öğretmeni yetiştirme konusunda görüşleri belirlenmiştir. Görüşme formunun iç geçerliğini sağlamak için görüşme formu iki uzmana verilmiş ve incelemesi sağlanarak forma son şekli verilmiştir. Bir öğretmen adayı ile pilot görüşme yapıldıktan sonra, soruların açık ve anlaşılır olup olmadığının, verilen yanıtların sorulan soruların yanıtlarını yansıtıp yansıtmadığının belirlenmesi amacıyla, iki öğretmenin cevapları incelenip detaylı ve eleştirel bir gözle incelenmiştir. Bir başka uzmandan, dökümleri inceleyerek sorulan soruların açık ve anlaşılır olup olmadığını, ele alınan konuyu kapsayıp kapsamadığını ve gerekli olan bilgileri sağlama olasılığını da düşünerek, kontrol etmesi istenmiştir. Bu çalışmanın sonunda, soru maddelerinin geçerliği saptanmıştır. Bilindiği gibi nitel araştırmalarda iç geçerlik, araştırmacının ölçmek istediği veriyi, kullandığı araç ya da yöntemle gerçekten ölçüp ölçemeyeceğine ilişkindir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Anket sorularının istenilen verileri sağladığı kanısına varılarak veri toplama sürecine geçilmiştir. Anket formunda sınıf öğretmenlerine şu sorular yöneltilmiştir:

1. Sınıf öğretmenlerinin 1.2.3. sınıfları okutan öğretmen ve 4.5. sınıfları okutan öğretmen şeklinde ayrılıp buna göre yetiştirilmelerinin sizce ne gibi faydaları olur? Bu konuda düşünceleriniz nelerdir?
2. İlköğretim 1. 2. 3. Sınıflarından 4. 5. Sınıflara geçerken ne tür zorluklarla karşılaşılıyorsunuz?
3. 4. 5. Sınıflardan tekrar birinci sınıfın okutulmasında ne tür zorluklarla karşılaşılımaktadır?
4. Bir öğrencinin beş yıl boyunca tek öğretmen tarafından okutulmasının sakıncaları var mıdır? Varsa nelerdir?
5. 4. ve 5. sınıflarda bütün derslerin branş öğretmenlerince okutulmasını doğru bulur musunuz?

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizin amacı, ham verilerin okuyucunun anlayabileceği ve isterlerse kullanabileceği bir biçime sokulmasıdır. Betimsel çözümlemede elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu çözümlemede, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Altunışık ve diğerleri, 2001; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmada verilerin analizinde şu adımlar izlenmiştir:

Görüşmelerin Dökümü: Soru maddelerinin geçerliği belirlendikten sonra 63 sınıf öğretmeni ile görüşmeler yapıp anket *Görüşme Kodlama Anahtarları'nın Hazırlanması* Formu doldurulmuştur.

Görüşme Kodlama Anahtarları'nın Hazırlanması: Anket soruları tek tek ele alınarak, her soru için verilen tüm yanıtlar doğrultusunda seçenekler sıralanmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunda her bir soru maddesi ile ilgili yanıt seçeneklerinin yazılı olduğu "Görüşme Kodlama Anahtarı" hazırlanmıştır.

Araştırmanın güvenilirliği: Uygulama sonrasında, Görüşme Kodlama Anahtarları ve Görüşme Dökümleri araştırmacılar tarafından ayrı ayrı okunarak "görüş birliği" ve "görüş ayrılığı" olan konular tartışılarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır.

Na (Görüş Birliği)

$R(\text{Güvenirlik}) = \frac{\text{Hesaplama sonucunda için \%93, üçüncü soru}}{\text{Na (Görüş Birliği) + Nd (Görüş Ayrılığı)}}$
 Ortalama ise %79 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Burada elde edilen sonuç, araştırma için güvenilir kabul edilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Araştırmada 63 öğretmenin doldurduğu anket formları çözümlenmiştir. Öğretmenlerin kendilerine yöneltilen sorulara verdiği yanıtlardan elde edilen bulgular, temalar ve alt temalar altında öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan doğrudan alıntılar yapılarak anket formu numaraları ile verilmiştir. Doğrudan alıntılarda frekansı yüksek olan görüşlere daha çok yer verilmiştir.

Araştırma bulgularından elde edilen temalar ve alt temalar şunlardır:

- i). Sınıf öğretmenlerinin 1.2.3. sınıfları okutan öğretmen ve 4.5. sınıfları okutan öğretmen şeklinde ayrılıp buna göre yetiştirilmelerinin sizce ne gibi faydaları olur? Bu konuda düşünceleriniz nelerdir? Sorusu hakkındaki öğretmenlerin düşünceleri: (a) Sınıf öğretmenlerinin 1.,2.,3. sınıfları okutan öğretmen ve 4.,5. sınıfları okutan öğretmen olarak ayrılmalarını olumlu bakanların düşünceleri, (b) Sınıf öğretmenlerinin ayrılmalarını olumlu bakmayanların düşünceleri.
- ii). İlköğretim 1. 2. 3. sınıflarından 4. 5. sınıflara geçerken ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz? Sorusu hakkındaki düşünceleri: (a) Matematik, Fen ve Teknoloji derslerinin hazırlık gerektirmesi, (b) Yetersiz alan bilgisi, (c) bilgi unutulması, (d) Öğrenci seviyesine göre ders anlatamama,
- iii). 4. 5. Sınıflardan tekrar birinci sınıfın okutulmasında ne tür zorluklarla karşılaşılmaktadır? Sorusuyla ilgili öğretmenlerin düşünceleri: (a) Birinci sınıfa tekrar adapte olma zorluğu, (b) Çocukların seviyesine inememe ve değişiklikleri takip edememe, (c) 1. sınıf etkinliklerini unutmama (d) Zorluklarla karşılaşmama.

iv). Bir öğrencinin beş yıl boyunca tek öğretmen tarafından okutulmasının sakıncaları var mıdır? Varsa nelerdir? Sorusu ile ilgili düşünceler: (a) Sakıncalar olduğunu düşünenler, (b) Sakıncalar olmadığını düşünenler.

v). 4. ve 5. sınıflarda bütün derslerin branş öğretmenlerince okutulmasını doğru buluyor musunuz? Sorusu ile ilgili düşünceler: (a) Bütün derslerin branş öğretmenleri tarafından okutulmasını benimseyenler, (b) Bütün derslerin branş öğretmenleri tarafından okutulmasını benimsemeyenler. (c) Fikir belirtmeyenler

Ankete katılan öğretmenlerin “Sınıf öğretmenlerinin 1.2.3. sınıfları okutan öğretmen ve 4.5. sınıfları okutan öğretmen şeklinde ayrılıp buna göre yetiştirilmelerinin sizce ne gibi faydaları olur? Bu konuda düşünceleriniz nelerdir?” soruya ilişkin sahip oldukları düşünceler ile frekans dağılımları Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1. Ankete Katılan Öğretmenlerin, “Sınıf Öğretmenlerinin 1.2.3. Sınıfları Okutan Öğretmen Ve 4.5. Sınıfları Okutan Öğretmen Şeklinde Ayrılıp Buna Göre Yetiştirilmelerinin Sizce Ne Gibi Faydaları Olur? Bu Konuda Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Sınıf Öğretmenlerinin ilköğretimde Öğretmenlerin Branşlaşmaları Konusundaki Düşünceleri

a. Sınıf öğretmenlerinin 1.,2.,3. sınıfları okutan öğretmen ve 4.,5. sınıfları okutan öğretmen olarak ayrılmasını olumlu bakanların düşünceleri:

a.1. Yenilikleri daha kolay takip edebilmeleri.	8
a.2. Bazı öğretmenlerin Fen ve Matematik derslerinde verimsiz olmaları.	10
a.3. Yaşamın her alanında ihtisaslaşmanın olması.	10
a.4. Çocukların seviyesine inmede kolaylık sağlaması.	15

b. Sınıf öğretmenlerinin 1.,2.,3. sınıfları okutan öğretmen ve 4.,5. sınıfları okutan öğretmen olarak ayrılmasını olumlu bakmayanların düşünceleri:

b.1. Öğrenci gelişiminin sınıf öğretmeni tarafından tüm yönleriyle tanınması gerekir.	6
b.2. Öğretmenin kendisini geliştirme fırsatı olmayacaktır.	7

Görüşler Toplamı 56

Çizelge 1’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin çoğu sınıf öğretmenlerinin 1.,2.,3. sınıfları okutan öğretmen ve 4.,5. sınıfları okutan öğretmen olarak ayrılmasını olumlu bakmaktadırlar.

Öğretmenlerin 8’i Yenilikleri daha kolay takip edeceklerini belirtirken, 10’u bazı öğretmenlerin Fen ve Matematik derslerinde verimsiz oldukları için olumlu bakmaktadırlar. Öğretmenlerin 10’u yaşamın her alanda ihtisaslaşmanın olması

neniyle olumlu bakarken, 15'i çocukların seviyesine inmede kolaylık olacağı düşüncesiyle olumlu görmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin 1.,2.,3. sınıfları okutan öğretmen ve 4.,5. sınıfları okutan öğretmen olarak ayrılmalarını olumlu bakmayanların düşüncelerine baktığımız zaman, öğretmenlerin 6'sı Öğrenci gelişimi sınıf öğretmeni tarafından tüm yönüyle tanınması gerekir düşüncesiyle, 7'si öğretmenin kendisini geliştirme fırsatı olmayacağı nedeniyle olumsuz bakmaktadır. Anketin birinci sorusuna verilen bazı cevaplar: 2 no'lu ankette verilen cevap: “Çocukların seviyesine inmek açısından çok faydalı olur, ama öğretmenler için uygun değildir. Çünkü bilgi kaybı olur” 3 no'lu ankette verilen cevap: “Öğretmenlerimiz kendilerini daha iyi yetiştirecekler ve bu konuda uzmanlaşıp yenilikleri daha kolay takip edeceklerdir.” 5 no'lu ankette verilen cevap: “Olumlu bir düşüncedir. Zaten gidişat ona doğru gidiyor. Sınıf öğretmeni okuma yazma konusunda ihtisaslaşmalıdır.” 7 no'lu ankette verilen cevap: “Çok iyi olacağı kanısındayım. 4. ve 5. sınıfı çok arkadaşımız, özellikle yüksek okul mezunu olmayan yaşlı ağabeylerimiz fen ve matematik derslerinde verimli olamıyorlar. 4. ve 5. sınıf öğretmenleri ayrı bir branş olarak yetiştirilmelidir.” 11 no'lu ankette verilen cevap: “Daha verimli olacağını düşünüyorum, çünkü bazı meslektaşlarımız küçüklerle ilgilenmeyi, bazıları ise büyüklerle ilgilenmeyi seviyor. Ayrıca bir dönem Türkçe, Sosyal puanıyla öğrenci alındı, bu dönemde öğretmen olan birçok kişi 4. ve 5. sınıf matematik dersinde zorlanıyor. Branşlaşma olursa daha başarılı olurlar.” 15 no'lu ankette verilen cevap: “Çocukların gelişimi için aynı öğretmen tarafından yani sınıf öğretmeni tarafından tüm yönüyle tanınabileceğinden bu şekilde bir ayrımı olumsuz kabul ederim.”

Çizelge 2. Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 1. 2. 3. Sınıflarından 4. 5. Sınıflara Geçerken Ne Tür Zorluklarla Karşılaşıyorsunuz? Sorusuna İlişkin Düşünceleri

Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 1. 2. 3. Sınıflarından 4. 5. Sınıflara Geçerken Karşılaştıkları zorluklar ile ilgili Düşünceleri

a. Zorluklarla karşılaşılmaktadır:	
a.1. Matematik, Fen ve teknoloji derslerinin hazırlık gerektirmesi.	15
a.2. Yetersiz alan bilgisi.	20
a.3. Bilgi unutulması.	10
a.4. Öğrenci seviyesine göre ders anlatamama.	12
b. Zorluklarla karşılaşılmamaktadır.	4
Görüşler Toplamı	61

Katılımcıların, “İlköğretim 1. 2. 3. sınıflarından 4. 5. sınıflara geçerken ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar genellikle zorluklarla karşılaştıklarını belirtmektedirler. Çizelge 2’de öğretmenlerin zorluklarla ilgili düşünceleri genel başlıklar altında toplandığında; zorluklarla karşılaştıklarını belirten

öğretmenlerin 15'inin Matematik, Fen ve teknoloji derslerinin hazırlık gerektirdiğini, 20'sinin yetersiz alan bilgisine sahip olduğunu, 10'nun bilgi unutulmasının gerçekleştiğini, 12'nin öğrencinin seviyesine göre ders anlatmakta zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenleri 4'ü hiç zorluklarla karşılaşmadığını belirtmektedirler. Öğretmenlerin karşılaştıkları zorluklar en yüksek frekansa sahip olan görüşler Matematik ve Fen ve Teknoloji dersinin hazırlık gerektirdiği ile ilgilidir. Anketin ikinci sorusuna verilen bazı cevaplar: 19 no'lu ankette verilen cevap: "Eğitim öğretim müfredatı 4. ve 5. sınıflarda bocalayacağı şekilde çok ağır olarak karşılımlarına çıkıyor". 26 no'lu ankette verilen cevap: " Zorluklarla karşılaşmamaktadır." 28 no'lu ankette verilen cevap: " 4. ve 5. sınıf Fen Bilgisi ve Matematik konularını tekrar etmek, evde hazırlanmak zorunda kalıyoruz" 30 no'lu ankette verilen cevap: " Alan bilgisi yetersizliği oluyor. Arada zaman farkı çok olduğu için, öğretmen birçok bilgiyi unutuyor." 46. no'lu ankette verilen cevap: "1.,2.3. sınıflardan 4. ve 5. sınıflara geçerken derslerin çoğalması öğrencileri etkilediği gibi öğretmenleri de etkiliyor." 60 no'lu ankete verilen cevap: " Derslerin birden bilgi ağırlıklı olmaları ve kazanımların daha yoğun olmasından dolayı çok fazla çalışmak gerekmektedir."

Çizelge 3. Sınıf Öğretmenlerinin 4. 5. Sınıflardan tekrar birinci sınıfın okutulmasında ne tür

zorluklarla karşılaşmaktadır? Sorusuna İlişkin Düşünceleri

Sınıf Öğretmenlerin 4. 5. Sınıflardan Tekrar Birinci Sınıfın Okutulmasında Ne Tür Zorluklarla Karşılaştıkları İle İlgili Düşünceleri

a. Zorluklarla karşılaşmaktadır:

a.1. Tekrar birinci sınıfa adaptasyon sorunu.	24
a.2. Çocukların seviyesine inememe.	18
a.3. Değişiklikleri takip edememe.	8
a.4. Birinci sınıfta uygulanan etkinlikleri unutmama.	5

b. Zorluklarla karşılaşılmamaktadır

8

Görüşler Toplamı

63

Çizelge 3'te görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin çoğu 4. 5. sınıflardan tekrar birinci sınıfın okutulmasında çeşitli zorluklarla karşılaştıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin 24'ü tekrar birinci sınıfı okuttuklarında adaptasyon sorunu yaşadıklarını, 18'i çocukların seviyesine inemediklerini, 8'i değişiklikleri takip etmede zorluk yaşadıklarını, 5'i birinci sınıfta uygulanan etkinlikleri unuttuklarını belirtmişlerdir.

Hiç zorlukla karşılaşmadığını belirten öğretmenlerin sayısı 8'i dir. Anketteki 3. soruya verilen bazı cevaplar. 2 no'lu ankette verilen cevap: " çocukların seviyesine inmekte zorlanılıyor." 4 no'lu ankette verilen cevap: " 4., 5. sınıf konuları iyi bilip sınıf okutan öğretmen, 5. sınıftan 1. sınıfa dönüldüğü zaman

büyük bir şaşkınlık ve panik içindedir. Çünkü 1. sınıftan 5. sınıfa gelene kadar 1. sınıfın etkinlikleri unutulmuştur.” 7 no’lu ankette verilen cevap: “ Ergenlik dönemine gelen bir gence “Minik kuş” şarkısını söyletmek gibi bir şey” 10 no’lu ankette verilen cevap: “ 4. 5. sınıflarda daha sakin bir ortam varken, 1.sınıfta daha dağınık ve ilgi bekleyen öğrenci topluluğuyla karşılaşıyoruz daha fazla sabır ve hareket gerekiyor.” 12 no’lu ankette verilen cevap: “ Bir zamana kadar programa uyum sağlamakta zorlanıyoruz. Daha önce öğretimde kullandığımız etkili teknikleri ve etkinlikleri unutmuş oluyoruz. 21 no’lu ankette verilen cevap: “Beş yıl aradan sonra yeniden okuma-yazma çalışmaları ve müfredatın sık sık değişmesi öğretmeni zor duruma sokmaktadır. Öğretmenin çok sıkı bir şekilde çalışması ve çaba göstermesi gerekiyor.” 51 no’lu ankette verilen cevap: “ öğretmenin 4. 5. sınıftan tekrar 1. sınıfı okutması sahip olduğu bilgilerin bir anda ortadan kaybolması demektir. Ve öğrencileri derse motive etmekte güçlükler çekilmektedir”.

Çizelge 4 . Sınıf Öğretmenlerinin bir öğrencinin beş yıl boyunca tek öğretmen tarafından okutulmasının sakıncaları var mıdır? Varsa nelerdir? Sorusuna İlişkin Düşünceleri

Sınıf Öğretmenlerinin Bir Öğrencinin Beş Yıl Boyunca Tek Öğretmen Tarafından Okutulmasının Sakıncaları İle İlgili Düşünceleri

a) Sakıncaları vardır:	
a.1. Monoton bir eğitim olması.	6
a.2. Öğretmenin her derste başarılı olamayışı.	5
a.3. Zamanla bilgilerin unutulması.	7
a.4. Öğrencinin değişik yeteneklere sahip olduğunun fark edilemeyeşi.	7
a.5 Öğrencinin kişisel gelişimini kısıtlaması.	4
b). Sakıncaları yoktur:	
b.1. Beş yıl boyunca öğrenciyi çok iyi tanımaktadır.	5
b.2. Disiplin sorunu yaşanmamaktadır.	3
b.3. Öğrencinin kişisel gelişimine katkısı daha fazladır.	7

Görüşler Toplamı 44

Çizelge 4’te görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin çoğu bir öğrencinin beş yıl boyunca tek öğretmen tarafından okutulmasının sakıncalarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin 6’sı bir öğrencinin tek öğretmen tarafından okutulmasının monoton bir eğitime neden olacağını, 5’i sınıf öğretmeninin her derste başarılı olamadığını, 7’si öğretmenlerin zamanla bilgilerini unuttuklarını, 7’si öğrencinin farklı yeteneklere sahip olduğu fark edilemeyeceğini, 4’ü beş yılın tek bir öğretmen tarafından okutulduğunda öğrencinin kişisel gelişiminin kısıtlanacağını belirtmişlerdir.

Bir öğrencinin beş yıl boyunca tek öğretmen tarafından okutulmasının sakıncaları yoktur diyen öğretmenlerin 5’i öğretmen öğrenciyi beş yıl boyunca çok iyi tanıyabildiğini, 3’ü disiplin sorunlarının yaşanmayacağını ve 7’si öğrencinin kişisel gelişimine katkısının daha fazla olacağını belirtmektedir. Anketin dördüncü

sorusuna verilen bazı cevaplar: 3 no'lu ankette verilen cevap: “Bir öğrencinin beş yılına şekil vermenin birçok olumlu ve olumsuz yönleri bulunmaktadır. Öğrenci zamanla monotonlaşan eğitimden sıkılabiliyor. Öğretmen yeterli bir bilgi donanımına sahip değilse öğrencinin hayatını olumsuz etkilemektedir”. 4 no'lu ankette verilen cevap: “Sakıncaları vardır. Başarılı bir öğretmen olabileceği gibi başaramayan öğretmen de vardır örneğin, 1. 2. sınıfta çok başarılı olan bir öğretmen, 4. 5. sınıfta başarılı olamıyorsa bu sınıfı beş yıl boyunca okutması halinde sakıncalı olur.” 7 no'lu ankette verilen cevap: “Sakıncası yoktur. Ama öğretmenin 5 yıl içinde aynı performansı göstermesinden şüpheliyim.” 10 no'lu ankette verilen cevap: “Benim karşı olduğum tek ve en önemli konu bu. Bir öğrenciyi beş yıl bir öğretmene mahkûm etmek ki, bu 5 yıl çocuk için en önemli yıllar. Öğretmenin pedagojik formasyonuna göre o çocuğun geleceği tayin ediliyor. Yanlış, 1. sınıftan itibaren çoklu öğretmen olmalı derim.” 44 no'lu ankette verilen cevap: “Farklı yaklaşımlar öğrenci için istenilen bir tarzdır. Beş yıl boyunca her konuya aynı pencereden bakan çocuklar, ilerleyen yıllarda farklı yaklaşımlar karşısında bocalayacaklardır.” 60 no'lu ankette verilen cevap: “6. sınıfa geçtiğinde her derse ayrı öğretmenlerin gelmesi ve derslerin bir birinden bağımsız işlenmesi öğrencilerin performansını olumsuz yönde etkilemektedir.”

Çizelge 5. Sınıf Öğretmenlerinin 4. ve 5. sınıflarda bütü derslerin branş öğretmenlerince okutulmasını benimseyip benimsemedikleriyle Sorusuna İlişkin Düşünceleri:

Sınıf Öğretmenlerinin 4. Ve 5. Sınıflarda Bütün Derslerin Branş Öğretmenlerince Okutulmasını Benimseyip Benimsemedikleriyle İlgili Düşünceleri

a. Benimseyenler:	
a.1. Öğrenci farklı bilgi kaynağından bilgi alacaktır	3
a. 2. Sınıf öğretmenlerinin ders yükünü azaltacaktır.	4
b. Benimsemeyenler:	
b.1. Öğrenci bilinçli davranamayacağından, başarısızlığın oluşması.	2
b.2. Öğrenci seviyesine inememe.	10
b.3. Disiplin sorunu olması.	7
b.4. Branş öğretmenlerinin sınıf öğretmeni kadar öğrencilerle empati kuramaması.	2
b.5. Öğrencilerin izleme imkanı olmadığından, olumsuz davranışlara müdahale edilememesi.	4

Görüşler Toplamı

32

Çizelge 5'te görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin çoğu 4. ve 5. sınıflarda bütün derslerin branş öğretmenlerince okutulmasını benimsemediklerini vurgulamaktadırlar. Öğretmenlerin 2'si öğrencinin bilinçli davranamayacağından

başarısız olma ihtimalinin yüksek olacağı, 10'u öğretmenlerin öğrenci seviyesine inemeyeceğini, 7'si disiplin sorunlarının çoğalacağını belirtirken, öğretmenlerin 2'si Branş öğretmenlerinin sınıf öğretmeni kadar öğrencilerle empati kuramayacaklarından öğrenciyle sağlıklı iletişim içinde olamayacaklarını, 4'ü öğrencilerin izlenme imkanı olmadığından olumsuz davranışlara müdahale edilemeyeceğini vurgulamaktadır.

4. ve 5. sınıflarda bütün derslerin branş öğretmenlerince okutulmasını benimseyenlerin frekansının düşük olduğunu görmekteyiz. Öğretmenlerin 3'ü öğrencilerin farklı bilgi kaynağından bilgi alabileceğini, 4'ü sınıf öğretmenin ders yükü azalacağı gibi görüşler sunarak bütün derslerin branş öğretmeni tarafından okutulması görüşüne katılmadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin büyük bir kısmı bütün derslerin branş öğretmenleri tarafından okutulması görüşünü “doğru bulmadıklarını” belirterek, isteksizliklerini belirtmişlerdir.

Anketteki 5. soruya verilen bazı cevaplar: 1 no'lu ankette verilen cevap: “*Derslerin çokluğunu göz önünde bulundurursak her ders için bir öğretmene ihtiyaç duyulacak. Ekonomiklik ilkesine aykırı. 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sınıf öğretmeni tarafından okutulması, öğretmenin öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkı sağlaması açısından çok önemlidir.*” 6 no'lu ankette verilen cevap: “*Eğer bir branş öğretmeni, 4. 5. sınıfların seviyesine inip onların penceresinden bakabilen sınıf öğretmeni gibi düşünüp davranabilirse o zaman branş öğretmenin bütün dersleri okutmasında bir sakınca görmem. Ama bunun da çok zor olacağı kanaatindeyim.*” 11 no'lu ankette verilen cevap: “*Beceri dersleri için uygun olur. Ancak Türkçe, Matematik, Fen bilgisi derslerinde branş öğretmenin öğrenci seviyesine inemeyeceğini düşünüyorum.*” 13 no'lu Ankette verilen cevap: “*Sınıf öğretmenliğinde yetiştirilmiş, sınıflarla işbirliği kopmamış öğretmenler tarafından okutulmasında sakınca görmüyorum.*” 42 no'lu ankette verilen cevap: “*Bütün derslerin branş öğretmenleri tarafından okutulmasını doğru bulmuyorum. Çocukların duygusal ve psikolojik durumu bunu kaldıracak durumda değildir. Öğrenci öğretmene duygusal bağlarla bağlıdır. Hiçbir branş öğretmeni 6 saat boyunca aynı sınıfa girip öğrencilerin durumunu gözlemediği için ilköğretimin birinci amacı olan eğitim gerçekleştirilmemiş olur.*” 43 no'lu ankette verilen cevap: *Hayır doğru bulmuyorum Çünkü branş öğretmenleri sınıf öğretmenleri derecesinde öğrencilerle empati geliştiremiyorlar öğrencilerin davranışlarına zamanında ve yeterince müdahale edemiyorlar sınıf öğretmenleri bu konuda daha başarılı çünkü öğrenciler 6. sınıfa geçtiklerinde bir anda kontrol mekanizmasından mahrum kalıyorlar. Ve o öğrenciden asla beklemediğiniz davranışları sergileyebiliyorlar*” 44 no'lu ankette verilen cevap: “*Branş öğretmenleri derslere girip, derslerini anlatıp çıkıyorlar. Oysaki ilköğretim birinci kademedeki eğitimin önemi büyüktür. Bu ancak sınıf öğretmenin oluşturabileceği aile ortamının sıcaklığı içerisinde gerçekleştirilebilir.*” 47 no'lu ankette verilen cevap: “*Eğer branş öğretmeni bu alanda yetiştirilecekse, yani öğrencilerin seviyelerine inerek dersleri işleyeceklerse olabilir.*” 62 no'lu ankette verilen cevap: “*4. ve 5. sınıflarda öğrencilerin bilgisayar, İngilizce vs. derslerine farklı öğretmenler girdiğinde öğrencilerin daha istekle derse girdiklerini*

gözlemliyorum fakat bunun her ders için olduğunu düşündüğümüzde öğrencilerin bu tempoyu kaldıracabileceklerini sanmıyorum. Ders sayılarının fazlalığı dolayısıyla ders içerisinde ve ders dışında yapılacak etkinliklerin de fazlalığını doğurur. Bir de buna öğretmen değişikliklerini eklediğimizde öğrencilerde olumsuz etkiler bırakacağını düşünüyorum. “

SONUÇ ve ÖNERİLER (CONCLUSION and SUGGESTIONS)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri genelde “sınıf öğretmenlerinin 1.2.3. Sınıfları okutan öğretmen ve 4.5. Sınıfları okutan öğretmen şeklinde ayrılıp buna göre yetiştirilmeleri konusuna olumlu baktıklarını, öğretmenlerin çoğunun İlköğretim 1. 2. 3. sınıflarından 4. 5. sınıflara geçerken zorluklarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. 4. 5. Sınıflardan tekrar birinci sınıfın okutulmasında (a) birinci sınıfa tekrar adapte olma zorluğu, (b) çocukların seviyesine inememe ve değişiklikleri takip edememe, (c) sınıf etkinliklerini unutma gibi zorluklarla karşılaştıkları gibi görüşleri sürmüşlerdir. Sınıf Öğretmenlerinin bir öğrencinin beş yıl boyunca tek öğretmen tarafından okutulmasının sakıncaları konusunda monoton bir eğitim olacağını, sınıf öğretmenin her derste başarılı olamayacağını, zamanla sınıf öğretmenin bilgilerini unutacağını, sınıf öğretmenin öğrencinin farklı yeteneklere sahip olduğunu fark edemeyebileceğini ve tek öğretmenle öğrencinin kişisel gelişiminin kısıtlanabileceğini belirtmektedirler.

Sınıf öğretmenleri, 4. ve 5. sınıflarda bütün derslerin branş öğretmenlerince okutulmasını; öğrenci bilinçli davranamayacağından başarısızlığın oluşması, öğretmenin öğrenci seviyesine inememesi ve disiplin sorunlarının daha fazla olacağı, branş öğretmenlerinin sınıf öğretmeni kadar öğrencilerle empati kuramayacağı ve öğrencileri izleme imkânı olmadığından, olumsuz davranışlara müdahale edilemeyeceği gibi gerekçelerle benimsememişlerdir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında sınıf öğretmenlerinin 1., 2., ve 3. sınıfları okutan *birinci evre öğretmenleri* ve 4. ve 5. sınıfları okutan *ikinci evre öğretmenleri* olarak ayrılıp buna göre yetiştirilmelerinin eğitim-öğretim açısından çok daha verimli olacağı ön görülmektedir.

Eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği programlarında gerekli değişiklik ve geliştirmeler yapılarak öğrencilerin iki evre şeklinde yetiştirilmesi, ilköğretim birinci kademe öğrencileri için daha yararlı olacaktır. Birinci evre sınıf öğretmeni yetiştirilmesinde çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda daha derinlemesine bilgi verilmesi ve uygulama sürelerini artırarak daha kaliteli eğitim almaları sağlanacaktır. İkinci evre sınıf öğretmeni yetiştirilmesinde aynı şekilde çocuk eğitimi ve alan konusunda derinlemesine bilgi verilerek ve okullarda yapılan staj sürelerini uzatarak daha kaliteli eğitim verilebilecektir. AB ülkelerinin sınıf öğretmenleri programları incelediğinde uygulamaya ayrılan sürelerin daha fazla olduğu görülmektedir. Senemoğlu (2008) İngiltere’de sınıf öğretmeni yetiştirme programlarında uygulamaya ayrılan zamanın ülkemizden çok daha fazla olduğunu belirtmektedir. Bilindiği gibi, öğretmenlik mesleği teorik bilgilerden çok uygulamada kazanılan deneyimlerle pekişmektedir. Dolayısıyla sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi iki evre şeklinde tasarlandığında uygulama için çok daha fazla zaman ayrılmış olacaktır.

Anasınıfını eğitecek bir öğretmen dört yıllık bir fakülteyi sırf bu işe hazırlamak için okurken, beş sınıfı okutacak kişilerin de aynı sürede yetiştirilmeleri ne kadar mümkündür? Bu anlamda beş yıldan oluşan ilköğretim birinci kademenin programları tek öğretmen tarafından üstlenilemeyecek kadar yüküldür. Ayrıca beş yıl boyunca aynı öğretmeni karşısında gören öğrenci ya bıkmakta veya ilköğretim ikinci kademeye intibak edemeyecek kadar öğretmenine alışmaktadır. Her iki durum da eğitim açısından zararlıdır.

Araştırma sonuçlarıyla da desteklendiği gibi, birinci sınıftan başlayarak öğrencilerini beşinci sınıfa kadar götüren öğretmenin yeniden başa dönerek birinci sınıfı eğitmeye başlaması alışılması zor bir durumdur. Üç yıl boyunca ilk üç sınıfı okutan öğretmenin 4. 5. Sınıfta nerdeyse unutmaya başladığı yüklü programları tam anlamıyla uygulaması kolay değildir. Bazı derslerin yanı sıra temel derslerin de branş öğretmeni tarafından verilmesi, bu düzeydeki öğrencilerin eğitimi açısından sakıncalı olacaktır. O halde kanaatimizce çözüm, detayları yukarıda anlatılan, alternatif sınıf öğretmeni yetiştirilme projesinin uygulamaya geçirilerek sınıf öğretmenlerinin ilköğretim 1. 2. 3. sınıflar için ayrı (Birinci Evre Sınıf Öğretmeni), 4. 5. sınıflar için ayrı (İkinci Evre Sınıf Öğretmeni) yetiştirilmeleridir.

KAYNAKÇA

- Altunışık, R., Coşkun, R., Yıldırım, E. & Bayraktaroğlu, S. (2001). Sosyal **Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**. Adapazarı: Sakarya kitabevi.
- Celep, C. (2004). Meslek **Olarak Öğretmenlik, Anı Yayıncılık**, Ankara. S.iii
- DFES Best Practice Reaserch Project, kent (2008) "Class Teacher or language specialist"
http://www.nacell.org.uk/bestpractice/pdfs/Class_teacher.pdf 10.11.2008 tarihinde erişilmiştir.
- EC. (2000). *Green Paper on Teacher Education in Europe*. (Eds). F.
- Buchberger, B.P. Campos, D. Kallos, J. Stephenson. TNTEE, Swedon.
- Eşme, İ. Karaçay, T. (2002). **Öğretmen Yetiştirme Genel Değerlendirme Ve Yeni Model Önerisi**,
 Rapor.<http://mail.baskent.edu.tr/~tkaracay/agora/egitim/ogret.htm> 13.11.2008 tarihinde erişilmiştir. S.1.,25.
- Karasar, N. (1998). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. (8. Basım). Ankara: Nobel yayın dağıtım. S.77
- Kavak,Y., Aydın. A, Akbaba, S. (2007). **Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007)**, Yükseköğretim kurulu Yayını.
- Kilimci, S. (2009) Teacher Training in some EU Contries and Turkey: How similar are they? **Procedia Social and Behavioral Sciences**.1 (2009)1975-1980.
- Luke, A., Luke, C. & Mayer, D. (2000). Redesigning teacher education. **Teacher Education**, 11(1),5-11.

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis : an expanded sourcebook.*(2nd Edition). Calif. : SAGE Publications.

Patton, M.Q. (1987). **How to use qualitative methods in evaluation.** Newbury park, CA: SAGE Publications.

Sağlam, M.& Kürüm, D. (2005). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Öğretmen Eğitiminde Yapısal Düzenlemeler ve öğretmen Adaylarının Seçimi. *TC Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı.* URL:<http://yayim.meb.gov.tr>

Senemoğlu, N (2008) "Sınıf Öğretmeni Bilgiyi Aktaran Kişi Değil, Bilgiye Ulaşma Yollarını Öğreten Kişidir". S.3.

http://yunus.hacettepe.edu.tr/~n.senem/makaleler/sinif_ogr.htm 5.08.2008.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005) **Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.** (2. baskı), Ankara: Seçkin yayıncılık.

YÖK. (1998). Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi. Ankara: Mart.